

Tilburg, 12 september 2022

Aan: Provincie Noord-Brabant
t.a.v. College van Gedeputeerde Staten
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Kenmerk: RO 03.11-2114-yo
Betreft: zienswijze Interim Omgevingsverordening

Geacht College,

Op 19 juli 2022 hebt u het ontwerp Wijziging Interim Omgevingsverordening (IOV) ter inzage gelegd. Mede namens Brabants Landschap en Vereniging Natuurmonumenten reageert de Brabantse Milieufederatie hierbij inhoudelijk op het ontwerp.

Deze wijziging van de IOV betreft helaas niet een aanscherping of versnelling van de ammoniakreductie(-eisen), maar juist een versoepeling, vertraging of zelfs het volledig vrijstellen van de emissiereductie-eisen voor bepaalde huisvestingssystemen en sectoren. Door deze aanpassing van de IOV blijken de Brabantse natuurgebieden minder ontlast te gaan worden van stikstofschaade. Wij zijn van mening dat elke beleidswijziging die een versoepeling van ammoniakreductie tot gevolg heeft, onwenselijk is. Uit het bijbehorende rapport 'Effecten mogelijke wijziging staleisen op de uitstoot en neerslag van stikstof' blijkt dat het gemiddeld gaat om een verschil van 5 mol/ha/jr voor de Brabantse natuurgebieden, met als uitschieters De Kampina & Oisterwijkse Vennen met 12 mol ha/jr en Kempenland-West met 8 mol ha/jr minder stikstofreductie. Ter vergelijking, een bedrijf is al een piekbelaster vanaf 2 mol ha/jr.

Compensatiemaatregelen

We plaatsen vraagtekens bij de manier waarop de lagere reductie wordt gecompenseerd, dit ziet er kwetsbaar uit. De provincie wil dit namelijk compenseren door (i) de inzet van vrijkomende depositieruimte door de beleidsregel Maatwerk voor omgevingskwaliteit, (ii) door inzet van stikstofruimte van ingetrokken Wnb-vergunningen van stoppende bedrijven en (iii) aankoop van stikstof via het ondersteuningsloket stikstof. Dit is een kwetsbare basis. Graag lichten we dat toe. Zoals u weet, zijn wij kritisch op de handel in stikstofruimte door de provincie. Er ligt een grote opgave om de verslechtering van de natuur tegen te gaan en vrijkomende stikstofruimte moet daar dan ook geheel voor ingezet worden. Dit geldt ook voor de stikstofruimte die vrijkomt door het intrekken van vergunningen en door de beleidsregel Maatwerk voor omgevingskwaliteit, waarbij door de provincie aangedragen compensatiemaatregelen sowieso al moeten worden getroffen, bij Maatwerk voor omgevingskwaliteit gaat het immers al om een fysieke tegenprestatie voor de bouw van woningen en naar eigen zeggen om een passende maatregel. Het laten vervallen van de stikstofruimte van ingetrokken vergunningen van stoppende bedrijven is een, voor de actieve boerenbedrijven, relatief pijnloze manier om de depositie op natuurgebieden te verlagen.

Onze vragen:

1. In de Statenmededeling over Maatwerk voor omgevingskwaliteit staat op p.19 'Wij zien de intrekking [van de ammoniakrechten] als nieuwe passende maatregel om de instandhoudingsdoelen voor N2000-gebieden door het bevorderen van afname van ammoniakdepositie te behalen'. Klopt het dat het vrijkomen van depositieruimte door de beleidsregel Maatwerk voor omgevingskwaliteit inderdaad gaat om een passende maatregel als in de Habitatrictlijn, waarvan u in de Statenmededeling Time to Market aangeeft dat deze niet mag worden benut om de negatieve effecten van een plan of project teniet te doen? Dus ook niet als compensatie voor de verminderde emissiereductie als gevolg van deze aanpassing van de IOV?

2. Bent u het met ons eens dat het wegstrepen van de stikstofruimte van ingetrokken (Wnb)-vergunningen van stoppende bedrijven een voor de agrarische sector relatief pijnloze maatregel is en geheel ten goede zou moeten komen aan het verlagen van de depositie op natuurgebieden (art. 6.2 maatregel), in plaats van als compensatie voor de verminderde emissiereductie als gevolg van deze wijziging in de IOV?
3. In de routekaart wordt beschreven dat naar verwachting 30% van de veehouders gaat stoppen. Hier ligt een grote kans voor overheden om een reductie te bewerkstelligen die niet ten koste gaat van actieve bedrijven, door de vervuilingrechten (stikstof-‘rechten’, dierrechten en fosfaatrechten) van stoppende bedrijven (meer) af te romen of in te trekken en uit de markt te halen. Zo wordt voorkomen dat deze worden overgedragen aan andere bedrijven en benut worden om uit te breiden in het aantal dieren. Bent u bereid om, in samenwerking met het Ministerie van LNV, zich hiervoor in te zetten en deze kans te grijpen?

Transitie naar natuurinclusieve landbouw

Tegelijkertijd is het begrijpelijk dat er geen emissiereductie verwacht kan worden als er geen maatregelen in de bedrijfsvoering of systemen beschikbaar zijn. Tijdens de informatiebijeenkomst over duurzame stalsystemen 2024 bleek dat dit onder andere komt omdat deze sectoren te klein zijn om interessant te zijn voor bedrijven om innovaties voor te ontwikkelen. Vraag blijft dan wel of dit niet een blijvend probleem is. Stuur er daarom op aan, met behulp van handreikingen zoals voor de melkveehouderij, dat deze bedrijven een transitie maken naar natuurinclusieve landbouw en in staat worden gesteld om daarmee in 2028 aan de uitzondering voor natuurinclusieve bedrijven te voldoen.

Stel natuurinclusieve voorwaarden aan vrijstelling voor rundveehouderij

In het voorstel voor aanpassing van de IOV worden rundveebedrijven vrijgesteld met >100 dieren als ze een strooiselstal hebben. Nu past een strooiselstal goed binnen een extensieve, natuurinclusieve bedrijfsvoering en zijn er inderdaad tal van rundveebedrijven waarvan de dieren extensief in natuurgebieden grazen. Er bestaat echter het risico bij deze generieke uitzondering dat melkveehouders hierdoor gaan overstappen op vleesvee en dat ook relatief intensieve bedrijven een strooiselstal toepassen en daarmee voldoen aan de eisen. Overstap van melkveehouders naar een andere diersoort is ook waarschijnlijker dan een overstap naar akkerbouw, gezien de expertise en affiniteit van de veehouder. Stel daarom voorwaarden aan deze uitzondering, zoals die ook voor de melkveehouderij gelden op basis van de handreiking natuurinclusieve landbouw. Hiermee anticipeert het beleid ook meteen op de grondgebondenheidseis die in 2032 niet alleen op melkveebedrijven maar ook op vleesveebedrijven afkomt. Zo wordt voorkomen dat er tegen die tijd rundveebedrijven bij zijn gekomen, die niet aan de wettelijke eisen voldoen.

Bedrijven die al natuurinclusief werken kunnen nu ook al een vrijstelling krijgen. Er is echter nog geen handreiking beschikbaar die helpt om vast te stellen dat men daaraan voldoet, zoals voor de melkveehouderij. Het is dan ook van belang dat deze handreiking zo snel mogelijk beschikbaar komt.

Onze vragen:

4. Bent u bereid om natuurinclusieve voorwaarden te stellen aan de uitzondering voor vleesveebedrijven, zoals die ook aan melkveebedrijven worden gesteld?
5. Per wanneer verwacht u dat er een handreiking natuurinclusieve landbouw voor rundveebedrijven beschikbaar komt?

Borg adequate handhaving

Uit de routekaart blijkt dat de grote aantallen vergunningsaanvragen mogelijk een knelpunt worden voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. We maken ons daar zorgen over. Daarnaast wordt in het rapport *‘Effecten mogelijke wijziging staleisen op de uitstoot en neerslag van stikstof’* gesteld:

‘Opvallend is dat (ook) in het BVB bestand van juli 2021 nog steeds veel vergunningen zijn geregistreerd van veehouderijlocaties die op basis van ons onderzoek mogelijk niet voldoen aan de emissie-eisen uit het Besluit emissiearme huisvesting (eisen per locatie, dus met de mogelijkheid om te salderen). Het aantal locaties dat (mogelijk) niet voldoet is in het BVB bestand van juli 2021 is wel lager dan in het BVB bestand uit maart 2020, maar het betreft nog steeds een substantieel aantal locaties. De emissiereductie die op basis van landelijke eisen (Besluit emissiearme huisvesting) en de eisen uit de IOV (eisen bij aanpassing van stallen) bereikt had moeten worden maar niet als zodanig is geregistreerd in het BVB-bestand, is een belangrijke oorzaak voor de achterblijvende

emissiereductie ten opzichte van eerder opgestelde prognoses. In welke mate het achterblijven van de emissiereductie in het BVB bestand te wijten is aan het achterlopen van registraties of aan het niet voldoen aan de emissie-eisen, is niet verder onderzocht in het kader van dit onderzoek.'

Onze vragen:

6. Welke acties gaat de provincie ondernemen om te zorgen dat de BVB registraties (nu Kernregistratie dierenverblijven KRd) up to date worden en blijven, zodat duidelijk wordt wat de huidige emissiereductie is en bij welke bedrijven gehandhaafd moet worden?
7. Is de provincie bereid een substantieel hoger budget ter beschikking te stellen ten behoeve van toezicht en handhaving als blijkt dat het huidige budget onvoldoende is? Het is immers in het belang van de gehele samenleving dat de beoogde emissiereductie gerealiseerd en via vergunningverlening, toezicht en handhaving geborgd wordt.

Wij zien uit naar de beantwoording van onze vragen.

Met duurzame groet,
mede namens Brabants Landschap en Vereniging Natuurmonumenten,

<<handtekening>>

Femke Dingemans,
directeur Brabantse Milieufederatie